СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 303. Джерзі Ситі, Н. Дж., второк, 29-го грудня, 1936. — VOL. XLIV. No. 303. Jersey City, N. J., Tuesday, December 29, 1936. THREE CENTS

ПОШАНУВАЛИ ВРОЧИСТО 40-ЛІТТЯ ПРАЦІ ОЛ. КОШИЦЯ

НЮАРК. — Які три сотки тутродженої української молоді й коло 1,500 українського громадянства з Нюарку, Ню Йорку і ближчих чи дальших околиць віддали пошану славному дириґентові Олександрові Кошицеві з нагоди його 40-літньої діяльности на полі української музики. Яка сотка привітів і телеґрам, надісланих від ріжних орґанізацій, хорів і громадян з ріжних міст Злучених Держав і Канади з нагоди цього свята, свідчили про велику популярність Ювилята. Концерт відбувся в тій великій галі Крюґера, в якій ще не так давно концертував Ол. Кошиць зі своїм славним Українським Хором. Тепер вироваджено його між публику серед шпаліру, який творили молоді дівчата-хористки, вбрані в гарні українські строї. І посадили перед самою сценою, щоби прислухувався співові цеї молоді, в яку він вливав чар української народньої пісні. Була це молодь з хорів з Нюарку, Джерзі Ситі, Ню Йорку, Йонкерс, Бруклина, Бейони, Елизабету і Пасейку, що виступала з гарно відданими співами як злучені хори „вісімки". Проводив ними п. Теодосій Каськів, що теж витав Ювилята в імені Ювилейного Комітету та вручив йому його портрет, намальований артистом-малярем Іваном Кучмаком. По відспіванню кантати, скомпонованої на цей ювилей, д-р Л. Цегельський розповів життєпис Олександра Кошиця та підкреслив його величезні заслуги як музичного етноґрафа, що збирав давні памятки музичної культури українського села, а далі розповів, про Ювилята як композитора і дириґента, якому нема рівного в цілому світі. Панна Люба Каськів як солістка-скрипачка і п. П. Ординський як соліст-співак, при акомпаніяменті п. Н. Стембера, доложили своїх талантів, щоби прикрасити свято з музично-вокального боку. Д-р Л. Мишуга говорив про те, що Олександер Кошиць разом з Українською Р[illegible]анською Капелею були першими, що представили перед культурним світом правдиве мис[illegible] селянської України. Далі бесідник передавав виїмки з цього, що писали найвизначніші світові критики про чар української народньої пісні та про надзвичайно великі спосібности Ол. Кошиця як дириґента. Зокрема підкреслив ще те, наскільки Ювилят зо своїм Хором популяризував по світі ймення України. С. Шумейко говорив по анґлійськи від української молоді. Ствердивши величезну силу пісні взагалі, бесідник накреслив ці прикмети, якими славиться українська народня пісня. І подякував проф. Кошицеві за те, що він відчинив українській молоді в Америці очі щодо дійсної краси української пісні та заставив її цю пісню студіювати і їй служити. Та найзворушливішим моментом була та хвиля, коли зявився на сцені сам Ювилят і намагався говорити, а серед схвилювання слова не складалися, щоб віддати те, що було на душі і серці. Шановний Ювилят підкреслював, що це свято відбулося наслідком прихильного відношення до його особи, бо тих великих заслуг, про які була на святі мова, він собі не приписує, бо виконав тільки обовязок. І якщо ціла його праця з поїздкою по світі, й усяка інша, є хоч малим зерном, яке допомагає нашій поневоленій Батьківщині добути волю і кращу долю, то це є для нього найбільшою радістю і заплатою. Зокрема звернувся ще до молоді й закликав її любити українську пісню, бо, люблячи цю пісню, не можна не любити України.

Річ ясна, що були на галі раз-у-раз оплески, вставання з місць на знак пошани, квіти, і т. п. Свято закінчено відспіванням національного гимну.

ЗА ВІДБИРАННЯ ГОРОЖАНСТВА ЗА УЧАСТЬ У ВІЙНІ.

ВАШИНҐТОН. — Ґрупа впливових сенаторів задумує внести на найближчій сесії конґресу проєкт закону на основі котрого всякому, що бере участь у заграничній війні, до якої непричетний американський уряд, має бути позбавлений американського горожанства.

На цю думку сенатори попали на вістку, що соціялістична партія в Ню Йорку збирається вислати на допомогу льоялістам в Еспанії відділ з 500 добровольців.

ЯКОЇ ЗАПЛАТИ ТРЕБА РОБІТНИКОВІ?

ВАШИНҐТОН. — У своїй публичній заяві про вигляди промислів у 1937-мім році Вилйем Ґрін, предсідник Американської Федерації Праці, каже, що добрий розвій продукційних сил промислів залежить від того, щоби промисли дали заняття всім робітникам за відповідною заплатою, яка вистарчалаб на пристойне життя.

Ґрін обчисляє, що на таке життя кожному робітникові треба $3,600 на рік.

ВЕЛИКІ ВТРАТИ КОРАБЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМЦІВ ЧЕРЕЗ СТРАЙК.

ЛОС АНДЖЕЛЕС. — Корабельні підприємства обчисляють, що страйки корабельної служби, що від двох майже місяців непокоять корабельний перевіз, коштували ці підприємства коло 232 міліони долярів.

В самому стейті Каліфорнія втрати корабельних підприємств виносять 192 міліони долярів. Страйк здержав роботи в деревляному промислі та в ріжних фабриках. У багатьох кораблях гниє збіжжя.

РІЗДВЯНА СВАРКА.

19-літній Яків Трогановський у Карбондейл, Пенсильвенія, стрілив з револьвера до свого вуйка, 27-літнього Андрія Медка, в його домі підчас святкування Різдва й ранив його смертельно. Перед стейтовою поліцією, котра арештувала вбивника, родичі вбитого зізнали, що Трогановський і Медко посварилися на Різдво рано, як Медко дорікав Трогановському за пиятику. Якийсь час по тій сварці Медко пішов спати, а хлопець дістав револьвер і стрілив до вуйка.

ТРУП БЕЗ ГОЛОВИ НА МОТОЦИКЛІ.

На шляху Варшава-Влохи коло Окенця мотоциклїст Г. Стичек підчас переїзду через залізничий шлях Варшава-Радом не завважив спущеної рампи і цілим розмахом вїхав на перешкоду. Сам оминув смерть, похиливши голову, але їдуча товаришка Стичка, 20-літня Альбіна Фінкельштайнівна, вдарила головою об рампу й так сильно зранилася, що зараз згинула. Труп їхав дальше, аж Стичек обернувся й завважив, що везе мертвяка. Виявилося, що Стичек і його товаришка були пяні. Тепер засудили Стичка на 6 місяців вязниці.

15 ЛЮДЕЙ ЗАТОНУЛИ ПІДЧАС СВЯТОЧНОЇ ПРОГУЛЬКИ.

Портова лодка у Кінґстон, Джемейка, що мала право взяти 30 осіб, а взяла багато більше, перевернулася на саме Різдво в заливі. Портові урядники потім цілий день шукали тіл утоплених. Досі стверджено смерть 15 осіб.

НЕЩАСТЯ ПРИ ЗРІЗУВАННЮ ДЕРЕВА.

У Ферескулі, повіт Косів, підчас зрізування дерева в лісі дерево впало на гуцула Василя Кішляка і вбило його на місці. Подібне трапилося в лісі Илемні, повіт Долина, де на працюючого при обробітці дерева Миколу Лахманця звалилося стяте дерево. Лахманець згинув на місці.

ЗБОЖЕВОЛІЛА ВІД ЛЮБОВИ.

До жидівської лічниці в Варшаві до відділу для нервовохворих привезли з малого містечка Щекоцінів Хаю Альтман, доньку жидівського купця, як кажуть, надзвичайної вроди. Дівчина залюбилася в інжинірі-християнинові, урядовцеві Повітового Виділу, який з нею з початку симпатизував, але вкінці заявив, що не ожениться з нею. Від цього Альтманівна збожеволіла й здемолювала склепову обстановку батька.

ВКРАЛИ ТЕАТР.

У Жарковицях в Келеччині був аматорський театр. Коли одної днини аматори прибули до театру, що примістився при школі, виявилося, що якісь люди вкрали всі театральні причандали, заслони, декорації, костюми і т. д. Виставу мусіли відкликати.

ЛЄКТОРАТ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ВАРШАВІ.

Польські часописи приносять таку вістку: В університеті Ю. Пілсудського в Варшаві введуть спеціяльні лектората литовської й української мови. Крім цього будуть викладати індійську мову (говір *бенґалі*), лектор — індієць Ґомаль, і китайську мову, лектор д-р Ю. Йосі. — Як бачимо, українська мова подана тут в одному роді з литовською, індійською й китайською мовою! Зовсім, як на практиці!

НОВИЙ „ДІМ ЛЮДОВИЙ".

В Журавні, жидачівського повіту, відбулося посвячення угольного каменя і мурів „людового дому" при участи представників влади та ріжних польських орґанізацій. Посвятив кс. Стан. Остахович, а промови виголосили бурмістр Непокульчицький, повітовий староста Ґаляс і полк. Бронґлевич.

БОЛОТО І ТРАЧИННЯ ЗАМІСЦЬ МАСЛА.

Перед кількома тижнями надав хтось із Ряшева чотири 100-кільоґрамові бочки масла до Катовиць, а перевозовий лист продав за 80 проц. вартости. По якімсь часі, коли по масло в Катовицях ніхто не зголосився, його звернули до Ряшева і тоді показалося, що відборець був фікційний, а замісць масла в бочках було болото з трачинням. Показалося, що масло надав Станислав Кретович з Ясінки, якого й арештовано разом з його спільником М. Міхалком. Знайшовся теж пошкодований Наган. Домінец, який заплатив 360 зл. за перевозовий лист на масло вартости 520 зл. Оба ошуканці станутъ перед судом.

НАБІЙ РОЗІРВАВ 13-ЛІТНЬОГО ХЛОПЦЯ В КУСНІ.

В селі Тоболи, коширського повіту трапився жахливий випадок: 13-літній Адам Давидюк знайшов у полі артилерійське стрільно ще з часів війни й приніс його на хутір батьків та коло хати зачав коло нього майструвати. Нараз домашні почули гук. Коли надбігли батьки, побачили жахливий образ. Гарматний набій розірвав хлопця в кусні так, що ні рук, ні голови, ні кадовба не було можна розріжнити.

І КИТАЙЦІ ГОРНУТЬСЯ ДО ОСВІТИ!

Міністерство освіти в Нанкіні звідомляє, що в 24 провінціях та в шістьох муніціпіях за перший рік, коли зачав обовязувати новий закон про обовязкову науку, зросло число вселюдних шкіл однокляcових 16,459, чотирокляcових на 5,675, міських шкіл 11,873, а сільських 10,196. Число дітей, що ходять до школи, зросло на 5,000,000.

МИРОВІ ЗАХОДИ ЗА ЧАКО НЕ ВДАЛИСЯ.

БУЕНОС АЙРЕС. — Всякі заходи учасників Міжамериканської Конференції для вдержання Миру довести до полагоджения збройного конфлікту між Болівією та Параґваєм за провінцію Чако не вдалися й делеґати на цю конференцію розїхалися домів, лишаючи цю війну в Америці неполагодженою.

УРЯД ПРО СТАН БИЗНЕСУ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар торговлі Ропер проголосив свій річний звіт зі стану промислів, і цей звіт він предложить конґресові. В цьому звіті Ропер приходить до переконання, що бизнес в Америці вже вийшов з небезпечного стану. Перший раз від початку депресії в 1929-тім році річний прихід краю рівняється приходові з часів додепресійних.

ЗНОВ ПРОПАВ ЛІТАК.

ВЕРБЕНК (Каліфорнія). — До місцевого летовища не приїхав пасажирський літак повітряного підприємства „Юнайтид Ерлайнз", що вилетів з Сан Франсіско з 9 пасажирами.

ЗАХОДИ ПРОТИ ДИТЯЧОЇ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор О'Магоні з Вайоминґу зладив начерк законопроєкту, на основі котрого мається заборонити перевіз товарів, вироблених дітьми, в стейти, що забороняють дитячу працю.

ЗА ВИКОРИСТАННЯ СОНЯШНОЇ ЕНЕРҐІЇ.

АТЛАНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — На річні зимові збори Американського Союзу для Поступу Науки виставлено тут новий модель соняшної машини, що має використовувати енерґію тепла соняшного проміння для порушування моторів.

Цю нову „машину для запрягання сонця" придумав д-р Чарлз Ґ. Абот, секретар Смитсонської Інституції у Вашинґтоні. Він каже, що ця машина потрафить достарчити порушуючу машини енерґію дешевше, ніж її добувається з вугля.

На цій самій конференції виставлено прилад, званий „електричне око", що автоматично дає сиґнал осторогн автомобілістам, що їдуть заскоро.

ЗАКЛИКАЄ ЮНІЇ КУПУВАТИ ВИСТАВОВІ БОНДИ.

НЮ ЙОРК. — Матю Вол, віцепрезидент Американської Федерації Праці, каже в своїй публичній заяві, що бонди нюйорської світової вистави в 1939-тім році є певною й корисною інвестицією для фондів робітничих юній.

ЩО КОШТУВАЛИ РІЗДВЯНІ СВЯТА.

ШІКАҐО. — Підприємства, що обезпечують людей проти випадків, обчисляють, що підчас Різдвяних Свят цього року згинули через випадки в Америці 688 осіб.

Люди згинули через пожари домів, утоплення, автомобілеві, летничі й залізничі випадки, штучні вогні й святочні бійки.

НІМЕЧЧИНА ПОГРОЖУЄ ВІЙНОЮ ЕСПАНІЇ

ВЕРЛІН. — У звязку з арештуванням німецького корабля „Пальос" близько еспанського побережжя, який то корабель за твердженням еспанських червоних віз 1,500 тон воєнних матеріялів для еспанських фашистів, німецький уряд вислав мадридській владі гостру ноту, домагаючись увільнення корабля. Але мадридська влада відмовилась увільнити згаданий корабель, супроти чого німецький уряд вислав шість воєнних кораблів на еспанські води. Рівночасно Гітлер скликав усіх своїх передових співробітників до гірської віллі в баварських горах, щоб нарадитися, що далі робити.

ФРАНЦІЯ Й АНҐЛІЯ СПИНЮЮТЬ НІМЕЧЧИНУ.

БЕРЛІН. — На припоручення французького й анґлійського уряду їх дотичні амбасадори в Берліні зложили в неділю візиту в німецькому міністерстві закордонних справ і просили, а по части грозили, щоб німецький уряд зприводу арештування одного корабля не викликав всесвітньої завірюхи. Вже сам факт, що згадані амбасадори зявилися в міністерстві в неділю, чого ніколи не практикувалося дотепер, вказує, яка ґрізна є нинішня ситуація. В дипльоматичних кругах порівнюють її до випадку в Сараєві в 1914 році.

НА ЕСПАНСЬКОМУ ФРОНТІ.

МАДРИД. — Лівий мадридський уряд повідомляє, що його війська відбили наступи революціонерів і захопили кілька міст. З тих звідомлень виходить, що серед червоних панує тепер бадьорий настрій і нова надія на виграну війну. А штаб ґен. Франка доносить, що повстанські війська знищили цілковито заґін чеських добровольців, в числі 500 чоловік, що боровся по стороні червоних. У своїй радієвій промові ґен. Франко заповідав повну перемогу для революції.

ІТАЛІЯ ХОЛОДНІЄ ДО ЕСПАНІЇ.

РИМ. — Останні події в Італії вказують, що Італія чимраз більше холодніє до еспанських справ і не лише стримала свою дальшу поміч для ґен. Франка, але правдоподібно постарається відкликати тих італійців, що вже тепер затягнені на службу еспанських революціонерів. У той спосіб залишиласяб Німеччина осамітнена в еспанських справах.

СОВЄТСЬКІ „ПОБАЖАННЯ НОВОГО РОКУ".

МОСКВА. — Як з урядових кругів подають, на днях червоний маршал Тукачевський виголосить промову й замісць новорічних побажань заявить усім народам СССР, що Совєти знов побільшують свою армію та призначують грубі біліони на зброєння. Як причину цього мілітарного збільшення совєтські круги подають страх перед Гітлером. Внаслідок економічних недостач, що в останніх часах дуже загострились у Німеччині, в Совєтах побоюються, що доведений до краю Гітлер може кожної хвилі рішитися на напад.

СОВЄТИ ДАЮТЬ НАГОРОДИ ДЛЯ БАГАТОДІТНИХ РОДИН.

МОСКВА. — Подібно як це роблять гітлерівці й італійські фашисти, совєтський уряд почав нагло накликати своїх горожан до збільшення уродин дітей. Ухвалено навіть нагороди для тих родин, що, не звертаючи уваги на тяжкі відносини, мають більше число дітей. Першу нагороду в сумі 22,000 рублів отримала Федоровна Мірошниченко, жінка лісового рубача, яка повила 14 з черги дитину.

ТАВРУЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ РАДИКАЛІВ.

ЛЬВІВ. — В Камінці Струміловій відбулася повітова освітня нарада, в якій взяли участь усі читальні „Просвіти". На нарадах обговорювано цілу низку просвітянських справ, зокрема безприкладну кампанію проти „Просвіти" радикальних демаґоґів, що тягнеться вже кілька місяців, від останніх загальних зборів „Просвіти", коли то радикали провалились і не дістались до уряду „Просвіти". У звязку з цією киринною роботою українських радикалів збори ухвалили резолюцію, в якій „з погордою та обридженням осуджують напасливі статті „Громадського Голосу" проти ґоловного виділу „Просвіти", а зокрема проти голови Товариства, які є грубою неправдою, крутійством і нахабною демаґоґією, що намагається підважити авторитет і моральне положення дорогої нам усім національної установи".

ПЕВНОГО ВИКИНУЛИ З ВОЛИНСЬКОГО ОБЄДНАННЯ.

КОВЕЛЬ. — Відомого українського ренеґата з Волині, Петю Певного, недавно усунули з ґоловства волинської „парляментарної репрезентації", а згодом викинули його навіть з членства „Українського Волинського Обєднання". Такий кінець усіх ренеґатів. Не помогли йому навіть його опікуни. Тепер він уже явно вписався до репрезентації польських парляментаристів з Волині.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КРІВАВА ЗАПОВІДЬ

Московський уряд заповідає нову кампанію проти занепаду залізничого руху в Росії. Мовляв, цей рух був знаменитий, але від двох років щось почало псуватися. Тому уряд береться тепер лікувати ці недостачі розслідами, обвинуваченнями, процесами й присудами.

Все виглядає на звичайну буденщину в Советах, себто на звичайне невміння наладнати залізничий рух, який нині потрапили наладнати навіть поляки, що звісні зо свого невміння орґанізувати економічні підприємства. Одначе поза цею буденною советською безхазяйністю ховаються ще інші явища. До залізничого хаосу дочіпають ще політику. Мовляв, за хаос залізничого руху відповідає не заряд залізниць, а політичні заговірники. Хаос повстав нібито не через звичайне невміння, але через злу волю деяких відповідальних зарядців. Кажуть, що якісь досить високі залізничі урядовці повели проти заходів уряду на ділянці комунікації саботаж, себто самосвідому ворожу діяльність, і довели до поважних клопотів на лініях, що лучать околиці, що достарчають земельних продуктів і мінералів, з промисловими центрами. Що це за околиці, можемо догадатися: це певно Україна, що дає рільничі продукти та важні мінерали, як залізо, манґан і вуголь, котрих одначе на взір царської Росії у большевицькій Росії не обробляють на Україні, але в глибокій Московщині й на Уралю.

До цього нібито політичного саботажу дочіпають ще й національну справу. Кажуть, що в саботажу брали участь якісь українці, що, мовляв, мали антибольшевицькі симпатії, як це можна їм доказати з того, що колись за боротьби між большевиками й отаманом Петлюрою стояли на боці Петлюри. Щоби згори очорнити цих людей перед світом як ворогів рідного краю, голоситься з Москви явно-славно на ввесь світ, без найменшого сорому, що уряд Петлюри стояв на боці німецьких наїзників проти большевиків, тоді як загально відомою правдою є, що Директорія повела своє повстання проти німців, що піддержували ґенерала Скоропадського, коли большевики нічого проти німців не робили.

Досвід з большевиками дозволяє нам тепер догадуватися, що за цими публичними обвинуваченнями, як це бувало в давнину, піде нова нагінка на українців. У тій ціли большевицька пропаґанда відбудовує стару казку, що українці привели на Україну німців, що Петлюра був з німцями проти большевиків, що боронили робітників і селян. Це все голоситься в моменті, коли страх перед інвазією німців розбурхано до меж справжньої гістерії. Це все показує, що большевицький уряд плянує на Україні новий похід проти українства.

UNHAPPY DESTINY OF UKRAINE

Battlefield of the Future?

LITTLE-KNOWN SOVIET REPUBLIC

What would be the attitude of Ukraine were the Soviet and its enemies to come to—blows?

Ukraine, the second Republic of the Soviet Union and the least spoken of and, perhaps, most picturesque country in Europe, lies to the south of the great plain of Russia. Separated from Roumania by the river Dniester, it is bordered on other sides by Czechoslovakia, Poland, and Russia.

I repeat "Russia," for although governed by Moscow and considered to be part of Russia, Ukraine is a country with her own language, history, and literature.

Conquered by Peter the Great in the Battle of Poltava in 1709, Ukraine was gradually reduced to the status of a Russian province. Russia did everything to denaturalize Ukraine, but failed. Ukraine bending under the weight of oppression, remained herself, and in 1917, when the long-decayed structure of the Russian Empire collapsed, the hope of the Ukrainians was great. Their land had served as battlefield for alien troops, they had suffered all the privations and hardships of the war, they had lost fathers, sons and husbands—but freedom was nigh!

THEORY AND PRACTICE

What happened? Theoretically Ukraine is a Republic free to break away and become independent of the Soviet at any moment; in reality it is governed and owned by Moscow.

Before the Great War one seldom stopped to think of distinguishing a Ukrainian from a Russian. And although Poland has always commanded the sympathy of other nations owing to her dependence, very few considered Ukraine an "oppressed" country, and, after the Russian Revolution of 1917 it was not given much opportunity, nor was it offered much assistance to become a free State.

Her independence was proclaimed in 1917, but in 1920 her application for admission to the League of Nations was adjourned by the Assembly. Ukraine is still an "oppressed" country. Certainly less "oppressed" than it was under the Tsarist regime, but oppressed nevertheless. No one speaks of it and no one seems to know much about it. Those who entered the land of the Soviets take but little interest in Ukraine, and no one ever calls Ukrainian music anything but "Russian."

From time to time one sees in the papers brief news (tragic in their briefness) such as, "Famine in Ukraine," "Soviets send disciplinary forces to Ukraine," etc., etc. And no one stops to think that the very word "Famine" is as grotesque as it is tragic.

Famine in a country whose soil in itself is wealth unlimited. The soil which, during the Great War, the Germans, not content with other requisitions, carried to their Fatherland in trains.

BOUNDLESS WEALTH

Ukraine would be a land of boundless wealth if it were given a chance and possibility. It is celebrated for cattle-breeding, corn, fruit, a remarkable climate, and last but not least—beauty. Perhaps the greatest charm of all is the contrast presented by the mauve-grey of its immense steppes, and the fairylike ensemble of its villages, with their white-washed houses and high thatched roofs, which stand amid the flower and fruit gardens.

Kiev, which lies on the right bank of the River Dnieper, is the capital of Ukraine, and has its University, academies of art and science, conservatory, and polytechnic school. The Ukrainian language is tolerated by the Moscow Government, but the Russian language is compulsory. In all directions the work of denaturalization is being pursued. The Ukrainians are forced to serve in the Russian Army, and Russians are sent to serve in regiments stationed in Ukraine.

Will the Soviet succeed where the Tsarists had failed? Will this deliberate denaturalization kill the Ukrainian personality? Will the new generation forget the old traditions and the history of their country and become "Russian?" It seems hardly possible, for the outstanding characteristic of the Ukrainians are their force, determination, industry, strong individuality and straightforwardness, and ensemble which is seldom found in Slavonic countries. They are singularly like the British in their character; they admit no flag-flopping patriotism, no lyrical tales of the pain they suffer. They are a strong and a sane nation of fine men and remarkably beautiful women.

RIDDLE OF THE FUTURE

Ukraine deserves more interest than has been shown to her and deserves more consideration than she actually gets. That the Soviets hate to let go the wealth of such a country and wish to assure their ownership by denaturalization is not surprising; but that Poland, who has herself known the pain of oppression, should, while holding a considerable part of Ukrainian land, treat its inhabitants (some 7,000,000 souls) like a conquered and negligible minority is difficult to understand.

Considering these circumstances, can one be surprised at the bitterness of the Ukrainian feeling for the Russians, or the feelings of mutual distrust which exist between Ukraine and Poland?

So much for the present. What of the future? Will the Soviet, if at war with Japan or Germany, be menaced by an insurrection of Ukraine whose position in the rear of the fighting forces would be one of great importance? Will Poland, if at odds with Germany for any reason, find the 7,000,000 Ukrainians a hostile majority to be considered and reckoned with? An affirmative reply is not impossible.

Such questions as these only the future can answer.

(The Evening Times, Glasgow, Friday, December 4, 1936.)

РІВНОВАГА ПОТУГ В ЕВРОПІ

В міжнародній політиці всі держави спрягаються та звязуються ріжними договорами і союзами в той спосіб, щоб створити таку силу, яка щонайменше рівняласяб силі противного табору. Як довго ворожі табори щодо своєї сили бодай приблизно зрівноважені так довго існує мир. З хвилею, коли якась держава, або якась повязана ґрупа держав, здобуває перевагу над другою стороною, зачинається наступ, аґресія, а далі скрита, а вкінці отверта війна.

Ті народи, що надіються у війні більше скористати ніж утратити, прямують у своїй політиці до розхитання рівноваги потуг, до заколоту. А ті держави, що хочуть спокою, стараються за всяку ціну ту рівновагу вдержати. Але вдержати в той спосіб, щоб останній козир, останній ґрам у тій рівновазі, всетаки задержати у своїх руках. Заховуючи цей останній козир у своїх руках, дана держава тримає у своїх руках ключ до спокою, а вслід за тим вона грає не підрядну, тільки підметову, провідну ролю.

По війні, в 1919 році, тодішній анґлійський премієр Ллойд Джордж без обиняків заявив французким політикам, що „відтепер Анґлія піддержуватиме розбиту Німеччину, щоб у той спосіб створити противагу для французької сили". Також Італія симпатизувала тоді з Німеччиною і „дерла коти" з Францією. Зі зростом італійської сили під кермою Мусолінія, Італія навіть почала підносити свої претенсії до провінції Савоя, заселеної італійцями, що знаходиться під французьким пануванням. Такий був стан упродовж кількох літ, до зросту сили гітлерівського руху.

Гітлер переродив німецький нарід, навіяв його новими надіями, новими моральними вартостями. Отряс його з пут Версаю, озброїв до зубів і створив через те таку нову політичну силу, яка перевернула попередню рівновагу потуг. Зі зростом німецької сили почали також зростати німецькі претенсії. В обличчі німецьких претенсій до Австрії, до полудневого Тиролю, а далі скритих тенденцій до Адріятику, Мусоліні скоро погодився з Францією і вже від яких вісьмох літ ми ніде ні словечком не чуємо про Савою. Також у маґічний спосіб затих скреґіт зубів між Анґлією і Францією. Натомісць ми почули солодку анґлійсько-французьку музику про „вічну" приязнь і про „анґлійські границі над Реном". Бачили ми також цинічне впровадження московського дикуна до палат Ліґи Націй, хоч приходилося передтим обом сторонам вилизувати те болото, яким вони себе впродовж довгих літ взаїмно обкидали. Політика взяла верх. В обличчі німецької загрози для політичної рівноваги треба було тягару московського медведя.

Створився довкруги Німеччини залізний перстень. Але цей перстень створить занадто велику противагу для Німеччини й поставив Францію знов у панівне положення. Це стало невигідним для деяких союзників Франції. В першій мірі не подобалося це Польщі, яка через советсько-французький союз зійшла цілковито до підрядного положення. А Італія, хоч задоволена зі зрівноваження в Европі, то, маючи надмір енерґії в собі, постаралась виладувати її деінде. Німеччина в той час була на такому рівні своєї сили, що щоб утримати її в карбах, не потрібно було до того натиску цілої італійської сили. Тому Мусоліні рішився на етіопську виправу. Зарядивши як пересторогу для Німеччини великі маневри над Бреннерським просмиком, він подався на африканський підбій.

Та тут попав у конфлікт з Анґлією. Вивязалася дипльоматична боротьба, яка маломщо не закінчилася гарматньою боротьбою. Німеччина сиділа тихо і з цілої душі бажала собі цього конфлікту. Але якраз зі страху перед Німеччиною до конфлікту між тими двома державами не дійшло. Мусоліні дуже добре знав про страх Анґлії перед Німеччиною і тому з цього поєдинку з Анґлією він вийшов побідником. Анґлія уступила, задоволяючись тільки тим, що в дипльоматичний і економічний спосіб ослабляла Італію. Але ослабляла лиш до певних границь.

Вибухла революція в Еспанії. Італія й Німеччина стали по стороні ґен. Франка. Причинилась до цього в першій мірі созвучність однакових ідеольоґій. Але розійшлися були також чутки, що ґен. Франко обіцяв віддати Італії на Середземному морі Балеарські острови, а Німеччині — Канарійські острови на Атлянтійському океані. Ці чутки дуже денервували Анґлію, бо ці острови давали би двом згаданим державам вигідне стратеґічне положення, яке потім загрожувалоб анґлійським торговельним лініям. Але Анґлія була безсильна, щоб виступити збройно в обороні своїх інтересів; не лиш тому, що її збро́єння залишилося далеко позаді італійського, але також тому, що Мусоліні вічно шантажував порозумінням з Німеччиною. Німеччина, притиснена залізним перстенем, кожний раз схоплювала простягнену Мусолінієм руку, щоби бодай хвилево відпружити натиск.

Пару місяців тому здавалося, що приязнь між Італією і Німеччиною затіснюється надобре. Після візити італійського міністра закордонних справ, Чіяна, до Берліна і його майже королівського приняття там здавалося, що в Европі зарисовується новий уклад сил, який одному таборові готов дати рішальну перевагу й довести до воєнного конфлікту. Але новини з останніх днів вказують, що Анґлія уступає далі перед домаганнями Італії й признає „де факто" підбій Етіопії. Це є доказом, що Анґлія готова піти на великі жертви, щоб не допустити до італійсько-німецького союзу. Цього конфлікту не дуже собі нині бажає також Італія, бо, підбивши Етіопію, вона знайшлася до певної міри в рядах „насичених" держав.

Супроти цього можна сказати, що в Европі знову вдержано рівновагу потуг. Бо по однім боці стоїть значно чисельніший табор, але таких держав, що мають „повні шлунки", а будучи в стадії „травлення", не рвуться до війни. З другого боку стоїть голодна й готова до боротьби Німеччина, але в обличчі переважаючого числа ворогів вона не має відваги цю війну розпочати.

Як довго буде тревати нинішній стан, на це тяжко відповісти. Але впродовж останніх десятьох літ так часто змінявся уклад світових потуг, що можна твердити, що і нинішній стан є переходовий.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук заборонюється. — Авторські права застережені.

(89)

— То пожалуста. Очінь радо і даже з приятністю видалиб ми вам отих сволочів... Але змилуйтесь. Вони ще перед кількома днями втекли. Одного, дякувати Богові, підстрелили, а решта повіялась... А куди — хто його знає... Ось людей спитайте!...

— Правда, правда... Правильно! — загула сотня голосів.

Полковник не здається, хоча бачить, що мова і вираз їх облич щирі. Вони знають, що зробили помилку, але як її направити. Он на вулиці розставлені „пулемьоти", а з ними кепські жарти. Та й вчора мали нагоду безпосередньо відчути, що то значить, коли над твоєю головою, над твоєю хатою, де твої жінка та діти, прогуде ота пекельна страшна видумка.

Нарешті полковник зменшує свої вимоги. Він заявляє, що в скорім часі селяни помітять самі свою помилку. Він не буде нищити села, але вимагає якоїсь нагороди за втрати, спричинені цими подіями. До другого ранку до манастиря мусять знести таку й таку скількість сіна, вівса та інших необхідних для війська продуктів.

Селянам нема іншої ради, як погодитися. Слава Богу, що хоч на тому скотилося. Могло бути значно гірше... Багато поміг випадок Грицька коло млина на Мостах і та кулька, що одним доторком перетяла биття неспокійного серця, зараженого страшним трунком злочинної ідеї...

За пару днів зі школи зник один з Володькових приятелів. Кажуть, він „подався в петлюрівці". Також кілька парубків зі села пішли до Здолбунова і там зголосилися до війська.

X.

Семинарія готується до великого свята. День-денно після лекцій вправляє хор. Прибирають салю. На стінах звявляються плякати: „В своїй хаті своя правда і сила і воля". „І чужого научайтесь й свого не цурайтесь". Встане Україна і розвіє тьму неволі". „Обніміться, брати мої! Молю вас, благаю"!...

Мають жовто-сині прапори. Нарешті звявляється на сцені бюст. Це він. Це той, чиїм словом, волею повстала з мертвих приспана, окрадена... Повстала в огні і муках Найяскравіша Правда Правд... Великий Творче неба і землі! Зниспошли свою ласку на народ сей і дай очам узріти Правду, від духа Твого ізшедшу. Ти благословив кріпачку матір, що завагітніла і дала співця правди і волі, благослови і той чин, що виріс зі слова любови, слова страждання, слова, вирваного з міліонів душ... Боже Великий! Ти хотів, щоб малий пастушок ягнят підслухав мову кожної билинки степу, кожної пташини гаю, кожної сироти, кожної матери — всіх, хто був, хто є і хто буде на цій нашій землі... Благословиж, о Боже, дні сії і сії ночі, в які над всесвітом зводиться нова зоря, що єдина освітить темноту неволі... Ти хотів, щоб син темноти і неволі встав, розтрощив трон, порвав порфіру і на сторожі отих рабів німих поставив своє: слово — правду, слово — волю, слово — любов. Хай тричі буде благословенний той день, коли родилось те слово.

І ще раз благаю тебе, Творче Всесвіту, відкрий вуха всім живим тепер і тим, що будуть після, щоби чули Слово Правди-Правд. Пішли згоду, мир, пішли їм свободу і те, що дає право на неї — розум, силу і хоробрість. Та буде святе імя Твоє во віки вічні!

Так молиться Володько, слухаючи концерту. Не цими словами. Ні. Але душа його повна молитви, повна прагнення великого.. Він не згадує слова Бог. Нащо? Хіба не приємніше зацпіпити уста, зуби, заплющити очі, забути всі слова і тільки всупереч усьому і всім відчути найбільше зближення з Найвищою Силою. І тоді не страшне безвіря. І тоді навіть не страшне все те, що твориться там, за муром салі в селах, містах, степах широкої його батьківщини. Він добре знає цей мент і має готове для нього імя. Не лякайся, хлопче, мук народження. Лякайся кінця, смерти, забуття...

Он вийшов на сцену хор. Мають барви, ті самі барви, яких повно серед ланів, гаїв, степів. Ті самі радісні барви. Бризнули голоси. Такі голоси родяться тільки в одному місці на землі: там, де небо і земля широкі без меж... Вінок дівчат дзвінких, мов струни... Які щасливі мужі тієї землі, на якій виросли ті пишні квіти. Які радісні діти будуть сходити по сходах вічности зі самого низу до самого верху. Їм вічність, їм слава, їм буддуччина...

З глибини грудей, з плоти і крови виривається кантата: „Бюууть порооги!.. Місяць схооодить!"...

Ціла саля повна, повна людей, зникає... Нема вже нічого в очах, тільки Дніпро, тільки пороги, тільки величний, жорстокої барви місяць, маєстатично встає зза чорного муру дубового лісу, підноситься вверх і зупиняється над самою серединою могутнього Дніпра.

Неухильною лавою котять води. Тисячі самоцвітів знизу і згори сполучують низінь і вишінь, між котрими гнучко рине велична ріка... Он камені на дорозі. Скелі. Ріка не знає перешкод. Вона зводиться дуба, крає на тисячу скалок місяць, зорі і з лютим ревом плигає у пінну безодню.

І хочеться далі дивитися великим оком душі, і хочеться бачити: свобода, гідність, честь. Бо так наказує закон землі. Так наказує кожна мить великого часу і простору всіх вимірів. Так наказує скупчення всіх душ, сердець, хотінь, що втілилось он у тому синові кріпачки, котрого бюст стоїть умаєний прапорами того народу і тієї держави, про які снився йому чарівний сон. І який короткий час від сну до дійсностти. Там у цій ночі, на полях боїв рев гармат говорить: „Встаньте! Кайдани порвіте!" Там вражою злою кровю кроплять волю. А тут, у великій родині, безліч душ згадує не злим тихим словом ту дивну, ту особливу, ту незрозумілу людину, що віщувала ці страшні й незабутні дні.

Концерт кінчається. Володько встає зі свого місця, ввесь опоєний образами, думами. До нього підходить його брат Хведот і Володько не втримується. Кидається до брата, тісно обнімає його і на очах безлічі товаришів і незнайомих людей міцно цілує. Який немужицький прояв захоплення. Яка ганьба сентименту. Але що зробить Володько, коли ним так сильно заволодів Бог любови, віри і прагнення.

— Вуде Україна! Буде, буде! — виривається з його уст. Виривається голосно і так певно, що Хведот і вся решта товаришів не втримуються і починають гукати:

— Слава Україні! Слава, слава, слава!...

Це підхоплюють інші і сотні голосів одним звуком вигукують славу.

Зі середини натовпу вириваються слова гимну, всі підхоплюють, зупиняються і звуки пісні народу стихійно заливають салю. Всі стоять, співають. Щоки червоні. Горіючі очі. Вираз надхнений. Співають старі, малі. Співають навіть ті, які ще недавно глумилися з мови, прагнень свого власного народу. Он стоїть, витягнувшись, Ферапонт Яковлевич. На ньому ще старий „сюртук" бувшої імперії. Той сюртук прилип до кожного центиметру його тіла. Він зрісся з ним в одно, але все таки і Ферапонт стоїть струнко і співає. Бож як не співати? Сила відродження страшна, неухильна. Нема їй спротиву і нема їй кайданів.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

БУДЬМО ГОТОВІ У ВАЖНУ ХВИЛЮ.

В обличчі світових подій і надходячої другої світової війни, в якій українська справа вирине знов на цілий зріст, кожна українська одиниця мусить приготовлятися до великої посвяти, до чину, на кожній ділянці українського визвольного руху. Бо успіх визволення України залежатиме виключно від нас самих.

Великим успіхом булоб для нашої еміграції, щоб завчасу прийти до певного порозуміння серед усіх національно-українських угруповань і начеркнути плян праці. В обличчі великої небезпеки, що вороги можуть фізично винищити наш нарід, це не повинно нашим провідним верствам завдавати багато труду й сумнівів щодо того, який нам треба начеркнути плян визволення України. Цей плян, це мусить бути боротьба з ворогами, а не залицяння до них.

Нині большевизм нищить наш нарід, а також поляки й інші окупанти. Але Гітлер також готується заняти Україну. Де є гарантія, що він також не плянує поневолення України та обернення її у свою колонію?

В нашім народі є й такі одиниці, що рахують усе на чужу силу, крім своєї власної. Ці одиниці тішаться з кожного чужого наміру йти на Україну, думаючи, що хтось їм вибоpе волю. Це може явище погане, але не треба собі з цього занадто щось робити, бо такі одиниці трапляються в кожнім народі.

Чим більша буде загроза якогось вибуху, тим більше будуть наші вороги старатися нас собі знов приєднати. Але ми не сміємо забувати про свої пережиті кривди. Ми не сміємо ні на хвилю забувати про Крути, Базар, Соловки, сотки тисяч розстріляних і засланих на Сибір, про виморені голодом міліони. Не сміємо забувати про Березу Картузьку, про польську „пацифікацію" і кольонізацію. Про ці всі річи ми не сміємо забувати, бо знов дамось обдурити обіцянками наших відвічних ворогів.

Ми мусимо виповісти безоглядну боротьбу наших окупантам і заперестати цю боротьбу щойно тоді, коли відзискаємо свої землі й створимо самостійну, соборну Українську державу.

Гаврил Туркевич,
Сиракюз, Н. Й.

ВАГА НАРОДНЬОЇ ТРАДИЦІЇ.

Існування та поступ кожного народу. є. основані. на його традиції. Завдяки ній народи осягали всі свої політичні, культурні й економічні здобутки. Чим старша і багатша традиція даного народу, тим певніше він відверне бурі, що можуть звалитися на нього внаслідок невідрадного міжнародного положення.

Традиція це скарб кожного народу, що він його найстаранніше зберігає. Без неї неможливе самостійне й культурне життя. Історія вказує, що нераз найбільш цивілізовані народи втратили свою самостійність тому, що загубили пошану до своєї традиції, а присвоїли собі чужу. Тому здорові народи шанують глибоко свою традицію, а в деяких випадках навіть строго карають своїх провідників за зломання прадідної традиції.

Коли якийсь нарід насильно загарбає інший нарід, то першим ділом наїзника є знищити народню традицію поневоленого народу, а накинути йому свою. Традиція для нації є те саме, що серце для людини. Як довго серце беться в грудях людини, так довго людина, без огляду на хвилеву хворобу, може мати надію на життя. Поневолений нарід може мати надію на висвободження й відзискання своєї самостійности, як довго шанує свою народню традицію.

Українська традиція є дуже багата. Вона переплітана релігійно-народніми звичаями, яких український нарід віками кріпко держався. Ця традиція зберегла його національну відрубність, хоч на українських землях довгими віками лютував гнет наїзників. Щоб не затратити своєї національної відрубности, український нарід строго заховував свої релігійні свята, свої народні пісні, танці, ношу, звичаї.

Опираючись на тих відрубних традиційних уподобаннях, український нарід творив також свої інституції й організації. А коли вже про те згадую, то не можу не згадати і за наш У. Н. Союз. Він збудований на тих моральних цінностях, які український селянин-робітник привіз зі собою з рідного краю. В ньому міститься запорука для нас і молодших поколінь, що українські традиційні цінности в Америці будуть продовжуватись і по нашій смерти.

Але тому саме, що У. Н. Союз уявляє собою не лиш матеріяльний, але також моральний скарб української еміграції, вороги українського народу стараються його за всяку ціну знищити, наступаючи на нього раз зверху, а раз зі середини. Нераз пробували розточити його таки свої продажні ренегати з середини ріжною розмальованою на червоно пропагандою. Колись те саме пробувала робити царська Москва. Але ні білій ні червоній Москві, як теж її продажним агентам не вдалося розвалити цеї нашої національної твердині, якою є У. Н. Союз. На його сторожі стояли десятки тисяч українських громадян, які зуміли свою інституцію як слід оборонити. Як довго ми будемо держатися своїх народніх традицій і цінити ті інституції, що ці традиції підкріпляють, так довго наше культурно-національне життя в Америці буде запевнене.

Михайло Ликтей,
Ню Йорк, Н. Й.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШИКАГО, ІЛЛ. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 301, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 3-го січня, в годині 1-шій пополудні, в гали церковній, 1944 В. Ірі вул. Обовязком кожного члена є бути приявним на зборах і вислухати звіту уряду і контролі за минулий рік та вибрати урядників на 1937 рік. росимо привести нових членів до Тов. і У. Н. Союзу. — Л. Кучир, предс.; В. Чепіль, кас.; Н. Николишин, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Тов. Український Сокіл, від. 304, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 3-го січня, в годині 1:30 пополудні, на котрих буде справоздання за 1936 рік і передання уряду на 1937 рік. Просимо членів привести хоч по одному новому членові як до Союзу так і до оДвариства. — Уряд Тов.

ВБИЛИ ОПРИШКА.

У хшанівському повіті вештався довший час ватага бандитів, що тероризувала населення своїми грабіжницькими нападами під проводом 21-літнього Ю. Матушевського. Тепер поліція підчас облави коло Тшебіні схопила Матушевського. Опришок скористав з темені й вирвався експортуючим його в кайданах трьом постерунковим, а навіть намагався покористуватися зброєю. Поцілений кулею Матушевський упав трупом на місці.

Горячка та спрага.

Лікар: Мусимо зломити цю вашу горячку та страшну спрагу.

Хорий: Ви, пане докторе, старайтеся прогнати мою горячку, а зі спрагою я вже сам дам собі раду!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Посвячення прапора.

Дня 15. листопаду ц. р. відбулося в нас посвячення національного прапора. На це свято прибуло багато місцевих і позамісцевих громадян. Місцевий парох о. Волинець відправив того дня богослуження, на яке українська молодь, убрана в українські строї, під проводом Олекси Гіни внесла до церкви український прапор. Хор „Бандурист" під проводом проф. Ціміхуда співав „Боже великий єдиний". Діти тримали довкруги прапора стяжки, прикріплені до його верху. Цей образ робив на приявних велике враження. О. Волинець виголосив відповідну до хвилі промову та палкими словами пригадав, як молодь у краю віддає своє життя в обороні чести рідного прапора. По відправі о. Волинець закликав приявних, щоб зложили свої жертви на визвольну боротьбу. По церковній церемонії приявні удалися на Литовську Галю, де відбувся спільний обід, а по обіді забава.

Коли гості засідали до обіду, молодь на галі з О. Гіною святочним походом увійшла до галі враз з прапором. Хор знову відспівав „Боже великий єдиний", і „Тобі, Земле Моя". Молодь дуже добре вивязалася зі свого завдання, а велика заслуга в тому О. Гіни.

Свято розпочав Іван Підлісний, що привитав приявних і розказав коротко про значіння свята. Потім він покликав на тостмайстра Михайла Пізнака, адвоката з Ню Йорку, який продовжував програму українською й англійською мовою. З американців прибули на те свято: Джан Мурфі, мейор міста Ню Гейвен; комендант 47 посту Американського Легіону, адвокат Томас Фіцімонс, професорка , американського Червоного Хреста пані Милтон Рівс, професор історії в Ню Гейвен Гай Скул, Томас Річардсон, а також литовці зі своїм священиком А. Пенкусом.

При обіді хор співав ріжні пісні. Адв. Пізнак виголосив англійською мовою високо патріотичну промову, в якій представив положення українського народу в старім краю і тут на еміграції. Він порівняв наші визвольні змагання зі змаганнями ірляндців, що віками боролися за свою самостійність, а таки визволилися зпід панування такої великої держави, якою є Британська Імперія. Бесідник також сказав, що так як ірляндці в Америці не відрікалися свого народу, а помагали йому у визвольних змаганнях, таксамо повинні поступати українці. Потім о. Пізнак попросив до слова мейора Мурфія.

У зворушливих словах мейор Мурфі висказав своє співчуття з положенням і змаганням українського народу. Він привитав український прапор та підкреслив, що правдива боротьба визволить українську націю зпід чужого ярма. На тому шляху він побажав українцям найкращого успіху. Пізніше забирали слово усі приявні американці і висловлювали свої найкращі побажання на адресу українського народу. Гарну промову мав також литовський священик Пенкус, який закликав, щоб українці і литовці, маючи спільні змагання, держалися разом.

Святочну промову виголосив представник націоналістів Евген Ляхович. Він говорив про значіння прапора та вказав, як його треба шанувати. Він закликав гуртуватися біля українського національного прапора, який є символом нашої національної свободи. Потім бесідник покликав предсідника молоді Михайла Винничука та передав йому прапор. Перебираючи прапор, предсідник молоді прирік, що тутешня українська молодь буде його шанувати та боронити перед ворогами.

Потім забрав слово п. Підлісний і попросив представників ріжних товариств, щоб забрали голос. Складаючи усні побажання, представники ріжних товариств складали також свої датки на визвольну боротьбу: бр. св. Арх. Михаїла з Ню Гейвен зложило $5, тов. Любов, від. 370 У. Н. С. в Ню Гейвен $10, Український Червоний Хрест в Ню Гейвен $5, тов. Бандурист $10, Укр. Громада в Савтпорт $5, тов. Запорозька Січ, від. 67 У. Н. С. в Ансонії $5, Укр. Горожанський Клюб в Гартфорд $5, Укр. Січ, від. 59 У. Н. С. з Бриджпорт $5, бр. св. Петра і Павла, від. 264 У. Н. С. в Ню Бритен $10, тов. Запорозька Січ, від. 23 У. Н. С. в Дерби, $5; Горожанський Клюб з Ансонії $5; тов. ім. М. Грушевського, в. 30 У. Н. С. в Бриджпорт $5; бр. св. Михаїла, від. 277 У. Н. С. в Гардфорд $5; Червоний Хрест, від. 5 ОДВУ в Гардфорд, $5; Агафія Бундзяк $15, п. Бражник з Ню Йорку $5; по $2: Анна Зборівська, В. Домарецький, Ярусевич, Т. Захаревич, Й. Бурбела, І. Підлісний; по $1: В. Фурс, Апанович, Данилів, Дикун, С. Бережицька, Салабай, В. Калина, Е. Дячишин, П. Дряляк, Савяк, пані Яросевич, Пухніцький, В. Березіцький, Шмигельський, М. Шуран, Вовк, Н. Н. Наджога, М. Винничук, Е. Благідка, К. Маручак, П. Тодорчук, М. Бурбела, Василик, О. Запаринюк, А. Марущак, П. Василик, О. Придун, С. Дикун, Федина, Свика, І. Вітенко, Й. Бережицький, Е. Ляхович, І. Хомета, Маланчук. (Коли кого пропущено, просимо дати знати до комітету).

В дальший програмі п. Пізнак знову забрав слово і українською мовою виголосив гарячу промову до молоді і до старших. Він згадав між іншим і про Український Народний Союз, який помагає визвольній боротьбі українського народу. Програму закінчено відспіванням „Ще не вмерла" і „О Україно".

По відтягненню розходів вислано через Обєднання $168.55, а це $161.55, на визвольну боротьбу, на політичних вязнів $5, і на пересилку для Обєднання $2.

Свято відбулося в найкращому порядку і залишило глибоке враження серед тутешнього українського громадянства.

Мирослава Хавлюк,
секретарка Української Громади в Ню Гейвен, Конн.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З ІСТОРІЇ МАДРИДУ

Перші згадки про Мадрид стрічаємо в давніх арабських і латинських літописах під датою 939 року. Тоді то король Леону Раміро II здобув уперше від маврів твердиню Маджеріт, від якої повстала пізніша назва столиці Еспанії. Ця твердиня, що була у важному стратегічному місці на дорозі, яка веде від горбів Сієра де Ґвадамара до Толеда, переходила із рук до рук, поки оконечно стала еспанська, після здобуття Толеда королем Альфонсом VI (1086 р.). При кінці середньовічних часів Мадрид став осідком кастилійського двору.

Місто, що в половині XVI століття мало ледви 25 тисяч населення, стало розвиватися, відколи король Карло V перемінив давню мавретанську твердиню у палату. За Филипа II Мадрид став столицею королівства замість Толеда (1501 року) і за пятьдесять літ має уже населення більше як сто тисяч. Плянова розбудова Мадриду почалася за Карла III (1769 до 1788 року), а до найбільшого розцвіту дійшла за Бурбонів. Розплянування вулиць, площ і парків і будинки побудовані за їх володіння рішали впродовж півтора століття про характер нової столиці (м. і. королівська палата, брама Алькаля, загальний шпиталь, митний уряд, парки Прадо й Ретіро). При кінці XIX століття адміністраційні границі столиці показалися занадто малі, місто стало поширюватися в усіх напрямах, головною здовж залізничих ліній (Кватро Каміноc, Аточа, Алькаля), повстали підміські оседки, як Ля Проспeрідад, Ґвіндалера, а сусідні села стали перемінюватися в містечка (Валєкас, Чамартін).

Тепер столиця Еспанії займає 9,680 гектарів поверхні, з чого одна третина лежить по правому боці ріки Манзанерас (латинська дільниця і королівська палата). За одно століття населення Мадриду зросло восьмикратно: на початку XIX століття мав Мадрид 160,000 населення, в 1860 році 298,000, в 1910 році 571,000, в 1920 році 750,000, в 1930 році 883,000, а в **1933 році 1,015,000 населення**. Так Мадрид заняв щодо скількости населення місце рівнорядне з Барсельоною (1,060,000 мешканців).

Цікавою прикметою Мадриду є величезні отверті простори. Найгарніша є алея Прадо, що йде східною частиною міста. Ґалерія образів побудована за Карла III на Прадо, це найбагатіший музей мистецтва у світі. Є там образи таких славних малярів як Веляскеза, Гої, Ель Ґреко, Рібери, Муріля, Зурбарана, Рубенса, Ван Дайка, Йорданса, Рембрандта, Тіціяна, Рафаеля, Андреа дель Сарто, Дірера, Пусена. На схід від Прадо лежить ботанічний город (1773 р.) і Ретіро, головний парк і місце прогулок мадридців. Серединою Прада йде Кале дель Алькаля, найгарніша вулиця Мадриду, що веде від триюмфального лука в честь Карла III (1778 р.) до Пуерта дель Соль, себто оседку столиці. Найгарнішою площею Мадриду є Пляца Майор, звана теж Пляца де ля Конституціон, оседка давнього Мадриду. На цій площі давніше відбувалися бої биків і автодафе (до 1781 року прилюдне спалювання засуджених інквізицією єретиків). На західній частині площі є давня королівська палата, тепер музей, побудована на місці спаленого Альказару (альказар значить замок, цитаделя) (1738 до 1764 р.), палата справедливости (давній понастир), парлямент, міністерство військових справ у палаті Буена Віста, державний банк, почта, ратуш, университет — це найгарніші будинки Мадриду.

Він і вона.

Він: Кожна жінка, без винятку, все і всьому перечить.

Вона: Це неправда.

—о—

Працьовитий.

— Прошу памятати — каже лінюх — що я завдячую свій маєток лише тяжкій праці.

— Г... А я думав, що маєток записав тобі твій покійний стрийко.

— Так, алеж він тяжко працював на нього!

НОВІ ДИТЯЧІ ТЕАТРАЛЬНІ ПЄСИ

Св. Миколай на селі в трох відслонах, 10 осіб і гурт — 10 ц.
В ніч під св. Миколая, в одній дії, Ф. Коковського, 6 осіб — 10 ц.
В ніч св. Миколая, А. Лотоцькоого, 3 картини, 18 осіб — 25 ц.
Гостина св. Миколая, В. Хроновича, 3 особи — 10 ц.
Святий Миколай, М. Пеленської, 3 дії, 14 осіб — 15 ц.
Різдвяна казка, дві картини, з партитурою — 20 ц.
Український Вертеп, І. Габрусевича, з партитурою, 6 осіб і пастушки — 15 ц.
З Колядою. Вертеп для школярів, 10 осіб і гурт — 20 ц.
Вертеп, різдвяна картина, І. Блажкевичевої, 13 осіб — 20 ц.
Різдвяний дарунок, одна дія, 9 осіб — 10 ц.
Свята гостина, М. Курцеби, дві відслони, 13 осіб, 20 ц. Окрема партитура — 40 ц.
Три Свято-Миколаївські Вистави: 1) Св. Миколай межи школярами, в одній дії; 2) Свято Миколаївська ніч, в двох діях; 3) Поміч св. Миколая, в двох діях 40 ц.
Три Князі в Вифлеємі. Найновіший вертеп для хати і сцени. З додатком дитячого вертепу „Божі Пастушки" — 25 ц.
У Нуждарів, різдвяна картина в 3 діях, 13 осіб — 25 ц.
Івась Характерник, сценічна картина з дитяхич літ, Івана Франка, в 3 діях, 9 осіб — 20 ц.
Мені тринацятий минало. Епізод із життя Тараса Шевченка. Песа на одну дію, 10 осіб — 15 ц.
Перша кривда. Сценічна картина в 1 дії з життя Тараса Шевченка, 7 осіб — 10 ц.
Розрита Могила. Сценічна картина в 1 відслоні, з хлопячих літ Тареса Шевченка, 3 особи — 10 ц.
Червона Шапочка. Здраматизована казка в 2-ох діях зі співами і танками. Музичні мотиви М. Гайворонського. Друге видання. З партитурою. 15 осіб — 30 ц.
Івась і Гануся. Здраматизована карка в 5 діях зі співами й хороводами, 12 осіб, з партитурою — 30 ц.
Покарані Калатьки. Комедійка з бурсацького життя в 3 відслонах, 7 осіб — 25 ц.
В дитячому садку. Сценка в 1 дії зі співами й танками, 13 осіб, з партитурою — 10 ц.
Свято Весни. Сценічний образок на дві дії зі співами та хороводами. Надається на Великдень. 5 головних осіб та гурт. З партитурою — 30 ц.
Живий страхопуд. Комедійка з життя сільських дітей в 3 відслонах, 6 осіб — 25 ц.
На Провесні. Картина в 3 діях зі співами і хороводами. Музичні мотиви: Богдана Вахнянина. Хороводи укладу: О. Заклинської. 12 осіб. З партитурою — 25 ц.
Виправа до Америки. Кометійка в 2 дії, 5 осіб — 25 ц.
Згода будує. Картина з життя сільських дітей в 3 діях, 11 осіб — 25 ц.
Незгода, жартіблива сценка в 1 дії, 3 особи — 20 ц.
Пригода до розуму дорога. Сміховинка в одній дії, 4 особи — 20 ц.
Школярик Маркіян. Сценічна картина з дитячих літ Маркіяна Шашкевича, 6 осіб — 10 ц.

Замовлення слати на адресу:

"SVOBODA,"
81-83 Grand Ctreet, (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ВОТЕРВЛІТ, Н. Й.

На інвалідів.

Дня 13. грудня ц. р. відбулись річні збори Українсько-Американського Горожанського Клюбу. На тих зборах члени ухвалили висигнувати з клюбової каси $5 на інвалідів. Опісля Іван Урбан забрав слово та попросив членів, щоб кожний зложив якусь жертву на ту саму ціль. М. Спяк і С. Чайковський занялися збіркою і зібрали $19.25, отже разом вислано через Обєднання на інвалідів $24.25. Жертвували по $1: І. Урбан, В. Футуляйчук, П. Ковальчик, С. Ковальчик, Л. Завіський, М. Мадараш, П. Ригaнич, Й. Крушельницький і О. Спяк; по 50 ц.: Н. Древецький, В. Вовчук, С. Михасів, Д. Канючик, О. Мосюк, Я. Вовчко, М. Завіський, Й. Ренч, С. Чайковський, М. Спяк, В. Галайко, І. Легуняк, С. Свота; І. Чайковський 40 ц.; М. Ксенич 35 ц.; по 25 ц.: А. Чура, Ф. Васуля, І. Дзюмбила, П. Данюшар, А. Кріль, І. Демянчик, А. Карафанда, Й. Байгер, Н. Смерек, І. Футуляйчук, Т. Кащак і В. Гобляк.

—о—

БРУКЛИН, Н. Й.

На Рідну Школу й Інвалідів.

Від. 310 У. Н. Союзу ухвалив на своїх зборах висигнувати з товариської каси $5 з приводу конгресу Обєднання. Опісля предс. М. Більський попросив, щоб члени зложили якийсь даток на Рідну Школу. Жертвували: С. Пелехатий $1; по 50 ц.: М. Більський, В. Тижник, Д. Багрій, О. Рибак, В. Синишин, С. Сороцький, В. Венгринович і Н. Корчинський; по 25 ц.: М. Баймак, М. Леньо, І. Сколоздра, В. Шимко й Н. Довгун.

Товариство мало Службу Божу за померлих членів і при тій нагоді зложили на Рідну Школу свої датки такі члени: Д. Багрій і М. Федас по $1; С. Пелехатий 50 ц.; Т. Ганчачка 40 ц.; по 25 ц.: М. Більський, М. Леньо й Н. Довгун. Дрібними датками зібрано 95 ц., отже разом прийшло на Рідну Школу $10.60. На балю товариства отсі члени зложили свої жертви на інвалідів: В. Тижник $1; І. Довгун і М. Більський по 50; по 25 ц.: Н. Довгун, Ф. Савчишин, О. Рибак, М. Леньо, Г. Капелух і Г. Кінаш. Дрібними зібрано $1.30, а разом $5.35. Ті всі жертви переслано через Обєднання.

М. Більський.

—о—

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АЛЕНТАВН, ПА. Відділ 147 повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться у вівторок ввечір в годині 8-мій, в гали де звичайно. Просимо всіх членів, щоб були приявними на зборах, бо маємо важні справи до полагодження. — Лагоцький, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в середу, 30. грудня ц. р., в годині 7:30 ввечір, в галі під ч. 386 Джанстон Евс. Обовязком кождого члена є прийти точно в означений час і вислухати звіту урядників з діяльности цілого року. Буде вибір нового уряду на 1937 рік, а також ріжні внески і ухвали для добра нашого товариства. — Д. Пилевич, пр.; І. Білобрам, кас.; А. Онисик, фін. секр.; В. Кушнір, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. Подаємо до відома членам Тов. Сокіл, від. 336, що ірчні збори відбудуться в пятницю, 1-го січня, в годині 10-тій рано в гали У. Н. Дому. Кожний член є обовязаний явитись на зборах, бо буде звіт уряду за 1936 рік і вибір уряду на 1937 рік. — Григорій Кисіль, голова; Михайло Савчак, скарб.; Григорій Степанек, фін. секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Вас. Великого, від. 364, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в пятницю, 1-го січня. Обовязком всіх членів є прийти на збори, бо буде справоздання контролі, одобрення братського статуту, вибір уряду на 1937 рік і багато інших важних справ до полагодження. На зборах будемо принимати нових членів до Бр. і У. Н. Союзу. — Андрій Барбер, предс.; Стефан Кравчук, кас.; Іван Сподар, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і члениць, що річні збори відбудуться в пятницю, 1-го січня 1937 р. в годині 10-тій рано, в У. Н. Домі. Просимо всіх членів прийти на ті збори на означений час, бо маємо важні справи до вирішення, такі, що на місячних зборах неможливо було вирішити через байдужість самих членів, котрі на збори не приходять. Контрольна комісія здасть справоздання за 6 місяців і почуєте стан каси; буде вибір нового уряду на 1937 рік. Довгуючих членів напоминаємо, щоб прийшли і вирівняли свої вкладки на тих зборах; коли того не зроблять, будуть суспендовані згідно зо статутом. За нікого не будемо висилати і не будемо переносити довгу на наступний рік. Хто має приятелів, знайомих або діти, котрі ще не є членами, хай приведе на збори й впише в члени Тов. і У. Н. С. Неприявний на зборах член чи урядник підлягає карі згідно зо статутом. — М. Задорецький, предс.; С. Морозович, секр.-кас.; М. Шмігельський, рек. секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. ім. Богдана Хмельницького під покр. Пр. Тройці, від. 158, повідомляє членів, що перші збори в наступнім році відбудуться 1-го січня. В 10-тій год. рано буде Сл. Божа Товариства, а зараз по Сл. Божій підемо назбори. Хто з членів не буде на Сл. Божій підлягає карі 50 ц. — Ю. Павчак, предс.; В. Костів, кас.; Д. Сенюта, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що в пятницю, 1-го січня, на латинський Новий Рік, буде мати Сл. Божу з Парастасом, котру відправить всеч. о. Ів. Гундяк, в церкві св. Велмуч. Димитрія, в годині 9-тій рано. Відтак відбудуться річні збори. Буде справоздання урядників і контр. комісії та вибір урядників на 1937 рік. Всі члени і члениці мають явитись як до церкви так і на збори зараз по Сл. Божій під карою 50 ц. Ковгуючі члени щоб сповнили свою належитість. Будемо принимати нових членів і дітей без оплати вступу. — Гр. Волянський, пр.; Н. Крупа, кас.; І. Маркович, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Петра й Павла, від. 102, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в пятницю, 1-го січня, точно в огдині 1-шій пополудні, в гали церковній на Каладж і В. 7-мій ул. Кожний член має прийти на означений час. Буде справоздання урядників і контролі та вибір нового уряду на 1937 рік і інші важні справи до полагодження. Неприявний член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. Тому прийдіть усі хоч раз на рік послухати справоздання з вашого майна, що ви цілий рік складали. — Юрій Гірняк, предс.; Дмитро Дорош, кас.; Микола Вусько, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 16. грудня ц. р. помер МИКОЛА БУТНІЦЬКИЙ, член тов. Запорозька Січ, від. 317 У. Н. Союзу в Сиракюз, Н. Й. Покійний був організатором товариства й урядником цілий час існування товариства. Родився в селі Вікно, повіт Городенка. Покійний був вдовець і не мав родини. Товариство і У. Н. Союз були для нього всею надією й поміччю. Похоронні богослуження відправив і прощальну промову виголосив о. Михайло Кузів при участи всіх членів товариства.

В. И. П.

М. Дидик, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 25. грудня ц. р. помер ДАНЬКО НОВАК, що родився в селі Загутиню, повіт Сянік.

До У. Н. Союзу вступив 1921 р. Був членом тов. Вільні Козаки, від. 236 У. Н. С., в Сейр, Па. Полишив восьмеро дітей. Похорон відбудеться в понеділок, 28. грудня, з дому жалоби.

В. И. П.

М. Ковалевич, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Сестр. Неп. Зач. Бр. Діви Марії, від. 112, подає до відома всім своїм членицям, що річні збори відбудуться 1-го січня, на Новий Рік, в годині 1-шій пополудні. Просимо всіх прийти на ці збори, бо це важні збори. Контроля і урядники здадуть звіт з цілого року, почім буде вибір нового уряду, на 1937 рік. — Марія Юзміло, пр.; Катерина Ґабрівська, секр.; Параскевія Різун, кас.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 234, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в пятницю, 1-го січня, в огдині 3-тій пополудні, в гали У. Н. Дому, 214-216 Фултон Стріт. На порядку дня справоздання урядників і контр. комісії та вибір уряду на 1937 рік. — І. Ґенеґа, предс.; М. Ґенеґа, кас.; К. Кілат, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ ім. Б. Хмельницького, від. 245, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в пятницю, 1-го січня, в годині 2-гій пополудні, в церковній гали, 18 Вуднен ул. Порсимо всіх членів прийти на збори, бо буде вибір уряду на 1937 рік. Просимо контр. комісію прийти в четвер, 31. грудня, в годині 7-мій ввечір, щоб обрахувати діловодство за цілий рік. — Василь Кушнір, предс.; Йосиф Сабат, кас.; Йосиф Квасній, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 3-го січня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній при Оклей і Райс ул. Члени, котрі не вирівняють своїх залеглостей, будуть суспендовані згідно з ухвалою річних зборів. Уряд на 1937 рік вибрано: Петро Савасський, предс.; Михайло Семків, кас.; Василь Пилипів, секр.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (80)

Коли Тарзан закликав на відділ людей-леопардів, останні зі здивуванням підняли очі вгору. Побачивши Тарзана на дереві, вони миттю пустили в його сторону град стріл і спис. Тарзан миттю сховався за пень дерева, а далі пірнув у галузях дерев. За ним з криком поспішала Нкіма. Люди-леопарди, побачивши, куди втікає Тарзан, подалися за ним.

Цей рух зробив Тарзан не тому, що був необережний чи легкодушний. Він навмисно закликав на дикунів, а потім навмисно утікав так, щоб вони бачили його і за ним поспішали. Він тим способом хотів їх якнайдалі відтягнути від замку. Ця погоня тревала пару годин. Коли Тарзан побачив, що відтягнув їх уже далеко, він зник їм з очей.

Такі операції Тарзан виконав легко і без великого напруження. Він умів обертатися серед нетрів і дряпатися по деревах та перескакувати з галузи на галузь так, як найзручніша малпа. Бо він сам був змалку зріс серед малп і добре вивчив їх штуку. Крім того він мав розум чоловічий, що припав йому в спадку по його расі.

Нкіма поспішала за ним, висолопивши язика. Вона вже не здужала навіть більше кричати „Тарзане, зачекай", а задихана поспішала за ним, щоб не стратити його з очей. Та з часом, коли вони відбігали від людей-леопардів, Тарзан почав звільняти бігу. Його турбувало те, що ніде не міг здибати сліду по Оранді і його людях. Що могло з ним статися?